

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZÍONYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
Vidéken: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ.

SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Fő tér 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Törvény a kortesszolgálat érdekében.

— jun. 1.

Ismét olyan törvényt szentesítettek, melynek az a bevallott célja, hogy a jegyzők és segédjegyzők anyagi helyzetén javítson, de máris világosan látszik, hogy a fizetés-rendezési czim csak takaró: a valódi cél az ország jelenlegi és jövőendő jegyzői karát a belügyminiszter hatalmába adni és kortesszolgálatra lekötöni.

Gr. Tisza István tisztában van azal, hogy a választási jog kiterjesztését tovább halasztani nem lehet. Az is bizonyos, hogy a választói jog kiterjesztése által a választók száma a kisiparosokkal és földmives polgárokkal fog szaporodni, ezekről pedig alig lehet feltételezni, hogy a jelenlegi kormánynak, különösen pedig Tiszának lelkes hívei volnának. Ily körülmények között tehát a választói jog kiterjesztése esetén az általános képviselőválasztások balul üthetnének ki.

Ezekkel az eshetőségekkel számot vetett gróf Tisza István, amikor tekintetét a vármegyei tisztviselőkre,

a községi és körjegyzőkre és segédjegyzőkre vetette, mint akik legközelebb állanak azokhoz az elemekhez, akik a választópolgárok számát szaporítani fogják s azok között élnek, a kik legkevesebb bizalommal viseltetnek a kormány iránt.

A községi jegyzők és segédjegyzők az utóbbi választások alkalmával már nem mutatkoztak eléggé megbízhatóknak. A munkával való tulterheltség, a silány fizetés és az ebből eredő anyagi gondok elkedvetlenítették a jegyzői kart és mert az eddigi kormányok nem tettek értük semmit, a választások alkalmával ők sem iparkodtak a kormány szekerét tolni és legtöbb alkalommal szabadon nyilvánították elvi meggyőződésüket. Gr. Tisza I. tehát első sorban ezeket akarta megnyerni eszközül jövő terveinek megvalósítására. És ez sikerült is neki a most szentesítést nyert törvényjavaslat által.

A községi jegyzők, körjegyzők és segédjegyzők egy része az új törvény által jobb anyagi helyzetbe jutott ugyan, de nagy részét ezen törvény anyagilag nem érinti, mert

a törvényben megállapított fizetési minimummal már eddig is rendelkeztek, ami ugyan még most sincs arányban azzal a munkával, amit végezniök kell, de legalább biztosítva vannak arról, hogy e t a keveset is okvetlenül megkapják. — Amde ezekért az előnyökért egy nagy kérdőjelt állított gr. Tisza a jövőendő jegyzői kar elébe.

A törvény szerint ugyanis a segédjegyzők évi fizetése ezer kor. Az állam pedig csak ott ad segílyt, illetve egészíti ki a segédjegyzők fizetését ezen megállapított összegre, hol a községek anyagi helyzetüknél fogva ennyit nem tudnak fizetni. Arról azonban nem intézkedett a törvény, hogy azok a segédjegyzők, akik protekció hiányában 20—25 év óta is segédjegyzőködnek, megfelelő pótlékban részesüljenek. Itt van tehát a nagy kérdőjel, mely a segédjegyzők előmenetelét s ezzel együtt azok anyagi helyzetét is kétségessé teszi.

Közigazgatási törvényünk szerint a megüresedett jegyzői állásokra csak azok a képesített jegyzők választhatók meg, kiket a főszolgabíró kijelöl. A választók,

Falusi történet.

I.

Csinos kis házikó kapujában áll egy takaros asszony, piros-pozsgás gyermekkel karján.

— Ints, édes kis fiam, ints bucsut apádnak! — szól és maga is integet, könybe lábát szemekkel tekintve a távozó után.

Lenn az utcza végén ballag a legény s busan tekinget vissza övére. Három hosszú évre vesz bucsut kedveseitől.

Két éve, hogy először pillantották meg egymást Balog Ferkó és a szép Fekete Marcsa. Remek volt a leány. Ingó termétere hulló pompás, szénfekete hajfonatainak sulya szinte hátra vonta a szép leány fejét, mintha büszkén nézné le a világot.

Meglátták, megszerették egymást. Olyan szerelemmel, mely nem ismer törvényt, türelmet, várást. Egymáséi lettek. A faluban egy ideig sugtak, beszéltek az asszonyok, végre csend lett.

A szép Marcsa szülői megbocsájtották egyetlen gyermekük ballépését.

Nem úgy Ferkó anyja! Hallani sem akart a szép, de szegény Fekete Marcsáról. Özv. Balogné belebetegedett a dologba. „Hogy az én fiam, a falu legdélcezebb legénye szegény leányt vegyen feleségül, olyan nincs!” — mondogatta sűrűn.

Amikor csak lehetett, iparkodott fiát

lebeszélni. Könörgött neki, hagyná ott azt a koldus népet, ahogy ő Feketééket nevezte. A gazdag, rátartós Bakos Julis kész szemet hunyni s mindent megbocsájtani, hogy Ferkót, a falu legszebb legényét mondassa urának.

— Nem hagyom Marcsámat száz Juliskáért, — mondotta ilyenkor anyjának Ferkó. Édes anyám jó szívvél tudna engem a kancsal Julis urának, mikor tudja, hogy mily csunya módon szerezte össze három teikét s nagy portáját az öreg Bakos? Sok szegény ember könye áztatta a Bakosék földjét. Nem tudnék én ott jó kedvvel szántani, vetni! Magam is könyet aratnék!

— Eladó ember lehetnél a faluban, — felel vissza a nagyravágyó asszony. Maholnap kidül az öreg Bakos, — te lehetnél a falu bírása is utána! Neked ez mind nem kell, mert megbabonázott az az átkozott fehérszál! — Feketéék büntanyáján!

— Ne mondja édesanyám, mert megfeledekzem magamról s olyat teszek, amit megbánnék én is, kend is! Nem bűnös hely az. Igaz emberek lagnak ottan. Szeretik egymást. Ha Isten megsegít s hazajövök a katonaságtól, megesküszünk Marcsámmal. Tudom, édesanyám is megbocsájt még az én virágszálamnak.

— Soha! Soha! — Balog Terka háza küszöbét nem fogja átlépni az a szegénybe

ejtett leány soha! Ezt én mondom neked, — az anyád, a te apádnak a hitese felesége!

Ferkó halálsápadt lett! Fordul vele a világ. Sietve hagyja ott anyját, — mert nem tudja, mi történnék, ha még tovább beszél az asszony.

Tegnap este is bucsu nélkül ment el hazulról. Az anyja csendesen türe. Tudja, hogy nagy fájdalmat okozott fiának beszédeivel, de nem bánja. Még mindig reménykedik — hatha sikerül fiat észre téríteni. Örül, hogy fia elmegy. Ez víz az ő mal-mára!

— Meglássuk, ki győz! Én, az édesanya vagy az a magáról megfeledkezett, hitvány leány!

Ferkó busan ballag övéihez. Elgondolkozik anyja beszédein. Fáj a büszke legénynek, hogy mind igaz! Végzetes szerelmével szegénybe taszította a leányt. Társnői közül kitaszítva, a falu népétől megvetve kell látnia azt, aki szíve bálvány! A szegény kis Ferkó, az ő fia csak keresztnevét viselheti apjának. Egyébhez nincs joga!

Marcsa a legjobb falatokat teszi elibe vacsorára. Ferkó alig eszik valamit s csak bámul maga elé.

A leány egyedül azt látja, hogy búcsúzik az ő szerelmes szép legénye s hogy fáj neki a búcsú. Maga is minduntalan zokogásba fúló hangon kínálgatja, szólítgatja.

Tavaszi ruhak tisztítását

kifogástalanul teljesíti

HRABÉCZY ANTAL

ruhafestő és vegyeszeti tisztító intézet

DEBRECZEN, Széchenyi-utca 42-dik szám.

illetve a képviselőtestület kénytelen azok közül választani, kiket a választást vezető főszolgabíró kijelöl.

A jelölésnél azonban, úgy mint eddig, ezentul is a protekció és azon körülmény lesz a döntő, vajjon az illető politikailag megbízható-e, tud-e jól korteskedni, sőt néhol még egyebet is követelnek, amit szegény sorsban lévő segédjegyzőknek lehetlenség megtenni. Ha ezekkel a tulajdonságokkal nem rendelkezhetik a pályázó segédjegyző, akkor biztos lehet, hogy egész életén keresztül segédjegyzősködhetik anélkül, hogy a törvényben megállapított ezer korona fizetése egy fillérrel is emelkednék. Mert ha a képviselőtestület emelné is méltányosságból a segédjegyző fizetését, az állam rögtön megvonná tőle azt a segílyt, amelylyel az ezer koronás fizetést kiegészítette.

Ily körülmények között tehát a segédjegyzőknek akarva, nem akarva be kell bizonyítaniok, hogy politikailag teljesen megbízhatók, a kortesszolgálatot értik s ezt a választáson be is kell bizonyítaniok, mert csakis így remélhetik, hogy idővel életozéljukat elérik.

A közigazgatási tanfolyamok szervezésére vonatkozó törvény szerint a jegyzői pályára ez idő szerint csak az léphet, aki legalább is nyolcz középiskolát végzett. Ha már most az ily előképzettséggel bíró ifjak azt látják, hogy a jegyzői pályán ki vannak téve a szolgabírói önkénynek és esetleg csak elvi meggyőződésük feladása árán

érhetik el idővel életozéljukat, de ki vannak téve annak is, hogy egész életükön keresztül évi 1000 korona fizetéssel kell kinlódniok, akkor bizony sokan meggondolják a dolgot, hogy a jegyzői pályát választásuk-e életozéljukat.

Ezen a tarthatatlan állapotban most munkában levő végrehajtási rendeletben lehetne segíteni. Mint-hogy a törvényjavaslat tárgyalásánál gróf Tisza István a segédjegyzők korpótlékára vonatkozó javaslatokat elvetette, a végrehajtási rendeletben kellene intézkedni, hogy azok a segédjegyzők, akik jegyzői oklevéllel bírnak és legalább már 10 év óta segédjegyzősködnek, a betöltendő jegyzői állásokra feltétlenül jelölendők a szolgabíró által.

Azt hiszem, ez a legkevesebb, amit a segédjegyzők hosszú szolgálati éveik után jogosan megkövetelhetnek.

A munkás-maffia.

— június 1.

Senki sem foghatja rá, hogy nem fogjuk pártját a munkásnak. Minthogy a munka az egyetlen fénylő eredmény, amely után indulunk, a munkásban ez eszmény képviselőjét látjuk, aki megvalósítja azt, amit a munka ígér. Aki dolgozik, azé a világ. Mi is azt tartjuk, amit a munkások nagy képviselői: rosszul folyik a világ sora addig, amíg azok élnek jól, akik nem dolgoznak és azok élnek rosszul, akik mindig fáradoznak. A munkáskérdés — és az ebből kifejlődött szociáldemokrácia — a jövődők roppant kérdései közé tartozik, amely-

től már most reszketnek a hatalmasok. Befog következni valamikor a leszámolás napja és ütni fog az óra, amikor a jogok egyenlőségeért meg fog indulni a nagy, a döntő ütközet.

Amikor szó volt arról, hogy a kormány, amely — mint minden kormány — az üdvösséget az erőszak alkalmazásában találja é azt tervezi, hogy feloszlattja a munkásszakegyesületeket, mi fölemeltük a szavunkat az erőszak e terve ellen. A munkások nincsenek képviselve a törvényhozásban, ami elég szomorú dolog olyan korban, amikor a jogok általánosságáról beszélnek. Hanem azért, hogy e nyomorult választási törvény folytán nincs szociáldemokrata képviselő a Házban, a munkás érdeke még nem bitang jószág, amelyet a kormánynak kénye-kedve szerint el lehet kobozni, hogy az eszmét, amelyet a munkásérdekek képviselnek, megfojtsa.

Mindezek dacára, ami a közelmúlt napokban történt a süteményesek egyik egyesületében, olyan dolog, amelytől a legelkessebb munkásbarátnak is borzadva kell visszariadnia. Néhány, a munkáskérdés felfogására és képviselésére egyáltalában éretlen ember szörnyű kezdeményezése folytán ez a munkáscsoport valóságos maffiára változott át. Összeültek, halálos ítéleteket hoztak mindenkire, aki nem az ő felfogásukhoz alkalmazkodott és nem az ő óhajításuk szerint cselekedett. Ez mind nem volt elég. Bérnyilkosokat fogadtak fel, akik pénzért hajlandók voltak a véres munkát elvégezni. Sőt végre is hajtották a halálos ítéletet és nyílt utcán vasbotokkal, késekkel támadtak meg egy munkást, akit a maffia árulónak deklarált. Szerencsére a munkás nem halt meg, hanem súlyos sebesülést szenvedett. Azonban éppenséggel nem lényeges, hogy mennyire sikerült, mennyire nem a halálos

Most aztán elment. Elment három hosszú évre!

Báson megy vissza a házba Marcsa. Bona édesanyja vigasztalja.

— Ne sirj leányom, — visszatér Ferkó! Szeret és ez elég!

II.

Mulik az idő. Ides tova ősz lesz. Haza várják Ferkót. Marcsa minduntalan a kalendáriumot lapozgotja. Még három hosszú hét!

— Jaj anyám, de félek! mondogatja.

Ferkó már két hónapja egy betűt sem írt. Pedig milyen jó mákos patkót küldött neki a múltkor is Marcsa!

A kis Ferkó egyre kérde anyját:

— Mikor gyün már meg az apám?

— Nemsokára, édes fiam.

— Aztán haza hozza-e a Bársonyt?

— Nem lehet azt hazahozni, lelkem. A király lova az, melyen apád lovagol.

— A kard is, a csákó is? — kérde tovább a kis magyar.

Kétszer volt a városban Marcsa a hosszú három év alatt. Többször nem engedte büszkesége. Érezte, hogy valami sötét árny tolódik közük s a legény elhidegült iránta.

III.

Két hete van már otthon Balog Ferkó. Marcsa még nem látta.

— Szép legény lett! mondogatják Marcsának a rosszelkű asszonyok. — Láttad-e már?

Marcsa nem felel. Csendesen haladt utján. Fon, szó, varr egész nap. Keze munkájával tartja fenn magát a kis család.

Egy este betoppan a szomszédasszony és nagy hangon ujságolja, hogy: házasodik a Ferkó!

— Holnap lesz a kézfogó! Meglásd

Marcsa, megveri az Isten a lelketlent! El tudott nagyni téged s ezt a szegény, árva gyereket itt!

Marcsa egy könyvet morzsol szét szemében s lehajlik munkájára.

— Ugyancsak sütnék-főznek Bakosék tanyáján, — jelenti tovább a bőbeszédű asszony. Julis büszke reá, hogy a falu legszebb legénye lesz az ura. De bezzeg nincs mit büszkélkednie! Az éjjel is a koresmában mulatott Ferkó a falu legrosszabb menyecskéjével, Sárival. Azt öleige i, csókolgatja, mióta a Julis vőlegénye! Hát hiszen nem is csoda! Terka asszony úgy erőltette Ferkóra a lányt, hogy míg ő oda volt a katonaságnál, már megegyezett Bakosékkal. Hej, sokat megbir ám az a papiros, meg aztán a sok rosz nyelv is mindig kelepeit! Egyre kapta Ferkó a hirt, hogy igy-meg amugy járnak Marcsa után a legények! Aztán meg, hogy Marcsa már menyaszony is! Elveszi a harmadik faluból egy legény.

— Ez nem igaz! Ferkó ezt rólam nem is hiheti, — pattant föl a megkínzott leány.

— Ismer, tudja, hogy mi az én hűségem! — No hiszen, ne haragudj lelkem. Nem akarlak én téged megbántani, — mondja a fecsegő asszony és látva a kétségbeesett fájdalmat Marcsa szemében, elhallgat.

IV.

Elmult két év.

Balog Ferkó háza tájáról sokat tudnak beszélni a szomszédok. Örökös lárma, veszekedés van a Balogék házában! Julisnak szép házat, pénzt és földet adott az apja. Hej de hiába! Nincs áldás a fiatalok munkáján. A pénzt már mind elverte Ferkó. A földet alig műveli.

Egész nap a koresmában ül. Iszik irgalmatlanul. Egészsége is már oda van.

Sápadt, összeesett, arcán boldogtalanság, elégedetlenség látszik.

Hiába inti anyja, hogy térjen a jó utra. Rá sem hederit. Alig áll szoba anyjával.

Marcsával a két év alatt nem találkozott. A leány kerüli. A kis Ferkó sem várja már az apját. Elvitték háboruba, meglőtték, meghalt. Ezt mondják a fiúnak.

Balog Ferkó egyre jobban sülyed a lejtőn. A sok pálinka elvette már eszét. Alig józanodik ki. Ha néha-néha magához tér, csendesen ül s maga elé sóhajt.

— Ninos gyerek!

Az este is rámondult feleségére:

— Hej csak egy fiad volna!

— Istenem! hát nincs! Mit tehetek én róla? — felél az asszony. Volt egy fiad, miért hagyta el? Nem futottam utánad! Anyád nem hagyott békén! Egyre mondogatta, hogy te Marcsát nem is szereted soha! Hogy Marcsa ilyen meg amolyan! Hogy csak hitegetted, mint annyi más leányt hitegetnek.

— Ne beszélj Marcsáról! A szádba se vedd nevét, te, te, világ csuffja! Ugy ütök fejbe, hogy mindjárt kiadod azt a gonosz lelket! Hát nem te irtad, hogy Marcsa férjhez megy? Hogy Marcsát kerülgetik a legények?

— Hát hiszen irtam, irtam — feleli a nyelves asszony. — De nem kellett ám senkinek a csuffá tett leány.

A következő pillanatban felugrott Ferkó. Megvillant kezében a fokos és a másik perczben szörnyet halt az asszony.

Ferkót elvitték a börtönbe.

Tíz hosszú évet szabtak reá. Mikor kihirdették az ítéletet, csak annyit mondott csendesen:

— Szegény fiam!

Sibill.

ítélet végrehajtása. Az csak az illető munkásra nézve lényeges különbség. A fődolog az, hogy egy munkásszervezet, mindegy bármily név és czim alatt működik is, a maffiak jellege szerint működik Magyarországon. Hogy nem az eszme erejével, hanem vérrel és késsel dolgozik. Hogy terrorizálni akar, ahelyett, hogy érvekkel győzne, vagy igyekeznék érvekkel győzni. Előttünk az a fődolog és főszerzőpont, hogy akadhatott Magyarország területén és fővárosában munkáscsoport, amely erre vetemedhetett.

Mi nem habozunk kijelenteni, hogy ez a dolog a magyarországi munkáskérdés komoly veszedelmét jelentheti. A hatalmi tényezőknél alkalmas adhat az erőszak alkalmazására. Magától az erőszaktól nem féljük sem a munkást, sem a munkáskérdést.

Minél erősebb az üldözés, annál nagyobb a propaganda. Példa erre a németországi szociáldemokrácia. Azonban az elnyomatás, az üldözés csak akkor válik hasznára az eszmének, ha arra a vér és erőszak propagandájával okot szolgáltatnak a munkások, akkor az egész világ az elnyomóknak pártjára áll és szembeáll az üldözöttekkel. Akkor maga az eszme is elveszti világító fényét és senki sem lát benne ideált, hanem rémületet, amely ellen küzdeni kell.

Birtokváltások 1902-ben.

Pusztulunk.

— június 1.

Az 1902. évben elfordult telekkönyvi birtokváltások száma a magyar birodalomban 566 209 volt, 13 778 esettel több, mint az előző évben. A birtokváltások száma már régóta nagy mértékben növekszik, 1891. óta 294 699 esetről 566 209-re emelkedett. Az 1902-ben történt birtokváltások esetei közül 71 13 százalék szerződése alapján, 3 73 százalék végrehajtás útján és 24 71 százalék haláleset következtében állott be.

A birtokváltások jogcímét illetően az esetek abszolút száma valamennyi jogcímnél állandóan emelkedik, a viszonylagos számok tekintetében azonban azt találjuk, hogy a szerződés folytán beálló birtokváltások arányszáma csökken; ugyanis ezek arányszáma 1891-ben 76 70 százalék volt, 1902-ben már csak 71 13 százalék; a végrehajtás folytán tulajdonost cserélt birtokok arányszámában, mely 1091-ben 3 79 százalék, 1902-ben 4 73 százalékra volt, módosulás alig van, ellenben a haláleset folytán bekövetkezett birtokváltások aránya emelkedik és pedig 1891. óta 18 91 százalékról 24 71 százalékra. Az 1891-ben tulajdonost változtatott birtokok értéke 600 millió, 1902-ben pedig 816 koronát tett.

Sajnos jelenség az, hogy a forgalomba került ingatlanokból a legnagyobb viszonylagos érték a végrehajtás alá került földbirtokra esik: a végrehajtás útján eladott értéke ugyanis az 1891. évi 24 5 millióról 61 millió koronára, a viszonyszám pedig 4 09 százalékról 7 47 százalékra emelkedett. A végrehajtás alá kerülő birtokoknak az érték tekintetében való ez erős növekedése annál kedvezőtlenebb állapotot jelez, mert ismeretes, hogy a kényszereladásnál az árak csak ritkán érik el a valódi értéket.

Nem volt kedvező az 1902. év a telekkönyvi birtoktestek megterhelésének alakulása tekintetében sem. Az új terhek összege az 1901. év 588 millió koronával szemben 1902-ben 652 7 milliót tett s míg az új és megszüntetett terhek közötti különbség 1901-ben 148 5 millió korona volt, 1902-ben az új terhek többlete 194 1 millió koronára rugott.

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

Vizsgálatok a Dóczy iskolában.

A debreczeni ev. ref. egyház leánynevelő intézetében az 1903-04. iskolai évet záró vizsgálatok sorrendje a következő. A tanítónőképző intézet IV. éves tanulóinak vizsgálati már meg voltak, csak a képesítő lesz június hó 1, 2, 3. és 4-én, 6-án a képesítő vizsgálati bizottság előértekezlete 7, 8, 9, 10, 11-én gyakorlati tanítások. 11-én délelőtt 9 órakor az iskolai év ünnepélyes bezárása. 12-én iskolai évet záró ünnep, 13-án délelőtt az elemi iskola III-IV-ik, 13-án délután az elemi iskola I-II-ik osztályának, 14-én délelőtt a gyakorló iskola I-IV-ik osztályának vizsgálati. 14-én délután elemi iskolai magántanulók vizsgálati, 15-én a felsőbb leányiskolai I., V. és VI-ik osztály, 16-án a felsőbb leányiskolai II. és III-ik osztály, 17-én a felsőbb leányiskolai IV-ik és tanítónőképző intézeti I-ső osztály, 18-án a tanítónőképző — II-ik és III-ik osztályainak vizsgálati. 20, 21, 22, 23, 24-én szóbeli képesítő vizsgálat. 27-én felsőbb leányiskolai s a tanítónőképző intézeti I-ső, II-ik, III-ik éves magántanulók írásbeli, 28-án és 29-én ugyanezek szóbeli magánvizsgálata. A magántanulók kötelesek a magyar, illetőleg német és francia nyelvből, a szám- és mértanból, rajzból, kézmunkából az év folyamán készített összes dolgozataikat a vizsgáló-bizottságnak bemutatni. A vizsgálaton az egyházat Kiss Albert iskolaszéki elnök, Zsigmond Sándor és Dávidházy János esperesek képviselik.

A főiskola új széniora. Az akadémiai tanács a főiskola széniorául tegnap Kövér Arpad végzett theológust egyhangulag választotta meg. Kövér a főisk. legképzettebb s legszerényebb növendékeinek egyike. Az új szénior nevéhez több irodalmi siker is fűződik.

Az országos magyar iskolaegyesület most tartott közgyűlésén igazgatóul Thaly Kálmánt, Debreczen I. kerületének országgyűlési képviselőjét választotta meg.

Református segélyegylet. A tiszántúli egyházkerület református segélyegyletének választmányja így alakult meg: elnök gróf Degenfeld József; tagok: Balogh Ferencz, Ujfaluassy Béla, Széll Kálmán, Dávidházy János, Bencsik István, Segesvári József, Sütő Kálmán, Szikszay Zoltán és Domahidy Elemér; pénztárnok: Rózsa Sándor; pótagok: Dombi Lajos, Biky Károly és Sulyok István.

Az erdélyi református egyház története czimen egy három kötetes munka jelent meg, melynek szerzője Pokoly József kolozsvári theológiai tanár. A mű ára 10 korona, azonban azok a lelkesek, tanárok és tanítók, kik e nagy tudásra valló művet a tiszántúli egyházkerület püspöki hivatalában szerzik be, azok hat koronáért kapják.

Kettős szerencsétlenség.

(Saját tudósítónktól.)

— június 1.

Megdöbentő tragédia játszódott le tegnap Kolozsváron a Kádár-utca 14. sz. alatt Öngyilkosság és halálos szerencsétlenség történt egy és ugyanazon házban egy nap alatt. Tudósításunk a következő:

Körbe Katalin 41 éves szülésznő, ki már huzamosabb idő óta lakik a Kádár-utca 14. sz. házában, napok óta panaszkodott a házbelieknek, hogy gyógyíthatatlan betegsége előbb-utóbb végzetes tette fogja készíteni, mert elviselhetetlen fájdalmakat okoz neki. Tegnap délben befűggyőzte szobája ablakait és lefeküdt. A házbelieknek a hosszasan déli álmot gyanusnak tünt fel és bökpogtattak a lakásán. Minthogy válszást nem

kaptak, feltörték az ajtót. Körbe az ágyon feküdt eltorzult arccal, eszméletlen.

Azonnal a mentőkért telefonáltak, kik kékkő mérgezést konstataáltak s beszállították a klinikára, hol belső sérüléseivel a reggelt bajosan éri meg.

Ugyancsak a déli órákban e házban végzetes szerencsétlenség is történt. Moldován Tódor 56 éves munkás ebédre haza ment; mivel azzal, sürgős munkája miatt gyorsan kellett végeznie, igen mohón ette a sóbafőttet. Egy kevésbé jól megfőtt hús darabot meg sem rágva kellőképpen lenyelte s az a torkán akadt és mielőtt segélyre siethettek volna hozzátartozói, megfulladt. A kihívott mentők már csak a beállt halált konstataáltak. A rendőrség intézkedésére a hullát beszállították a bonczani intézetbe.

A két megrázó eset a ház lakóit anynyira megrémítette, hogy az éjjel le sem mertek feküdni.

Terefere.

— június 1.

Fel Nádudvarra!

Liaotang, Föngvancsöng, Kiucsu, Wladivosztoke egy napra a feledés mély tengerébe merültek. Kaba, Nádudvar, Bankett — ez volt tegnap Debreczenben a közszájon.

Egész debreczeni Európa szeme Kábára volt irányozva, ahonnan azt a szép hajdusági szüztalajt most már tizkilométer hosszú sinpár szeli át egész Nádudvarig.

Tokióból jelentik, hogy a japánok örömmámorban usznak. Éjjel az utcákat kivilágították. Kuroki generális Berger Jenőt drótnélküli távirattal üdvözölte az új vasut megnyitásához. Stratégiai szempontból nagyon fontosnak tartja. Azt hiszi, hogy így szárazföldről jobban megközelítheti Port-Arthurt.

*

Berger Jenőn meglátszott, hogy most már megismerte, hogy nemcsak szerb koló meg pikoló létezik, hanem drukkoló is. Akár csak egy primadonna valamelyik új szerep bemutatása előtt. Pedig ebben a szerepkörben már bebizonyította, hogy megállja a helyét és klakk nélkül is számíthat tapsokra.

Az elismerést éreztették is vele. A jegyzőkönyv felolvasásához, amelyben a vasutat megnyithatónak nyilvánítják, Bozczán Elemér állomásfőnök elővezettette Berger Jenőt, szuronyos csendőrt állított a háta mögé, hogy meg ne szokhassék, aztán felbokrétázta a kalapját és ráparancsolt, hogy most meg ne mukkanjon.

Ekkor előlépett Tolnay Kornél üzletvezető és odamondta a kabanádudvari vasut elkövetőjének, hogy sok vasutat nyitott már meg, jót is szépet is, de ez az első vasut, amelyiknek már bevétele van, mielőtt megnyílt volna.

Ezzel Tolnay egy istentelen nagy tálcán egy kis papirost nyújtott át Berger Jenőnek. A magyar kir. államvasutak másodosztályu jegye volt Debreczentől Nádudvarig erre az első utra.

Mariska fényesen kipucolva állott meg az összegyűlt diszes társaság előtt.

Aztán tüszszentett, prűszkölt, elkezdett fűtyörészni, majd vidáman megindult, magával rántva az egész társaságot.

A társaságban ott volt *Wolafka* Nándor dr. püspök is, aki fasztelenül engedte magát a cainos kis *Mariska* által vitetni.

Hogyne, mikor a „*Mariska*” a legjobb gőzmozdonyok egyike.

A nádudvari pályaudvaron az egész társaság odaállott a fotográfus masinája elé. A véletlen úgy hozta magával, hogy a csoportban *Degenfeld* József gróf állott a közepén, *Wolafka* püspök került mellé balfelé, *Papp Elek* bátyánk, a nádudvari 48-as képviselő meg jobbfelé.

— Hát ez az elvűség? — évelődik a püspök *Papp Elek*kel. — Átpártolt a *jobb-oldalra*? Lásza, *Degenfeld* gróf következetesen megtartja álláspontját. Most is a közepén van.

— Igaz biz'a, — folytatja *Wolafka* püspök évelődését *Papp Elek*kel, — mondja csak, tisztelt kolléga.

— Már aztán, hogy volnánk kollégák? — tiltakozik *Papp Elek*.

— No hát *Elek* bátyám is *Papp*, én is *pap* vagyok. De mondja csak, van-e erre felé már új párt?

— Nincs biz itt.

— Hát ne is eressze be!

— De ott Debreczenben van.

— Van ám, de majd meglátjuk a legközelebbi választáson, hogy mennyit ér. A harmadik kerület lesz a — *probirmázmell*.

Hanem egyik fertályóra a másik után telt és a fotográfia még mindig nem volt kész.

Wolafka püspök odaszól a fényképeszhez:

— Ugy-e, kérem, ez pillanatnyi felvétel?

A sok elismerés, mely *Berger Jenő*t a tegnapi napon érte, egyzfel szaporodott. A banketten tudatták vele, hogy *nemessé* ütötték és *nádudvari* előnévvel kapott. Hanem az a gonosz hivatalos lap elhallgatja.

Mákvirág.

— **Lapunk** holnapi száma az ünnep miatt nem jelenik meg. Helyette pénteken adunk lapot.

NAPI HIREK.

— **Ünnapja.** A róm kath. hívek holnap nagy ünnepet: Ünnapját ülik. Ez alkalommal, mint rendszeren, kedvező időjárás esetén fényes körmenet lesz, amelyben a kath. iskolák növendékei, kath. egyesületek, az egyházközségi bizottsány és iskolaszék tagjai, a hívek, a katonaság stb. vesznek részt. Az ünnap istentisztelet reggel nyolcz órakor veszi kezdetét a Szent-Anna-, Fő-utcán, Kossuth- és Batthyány-utczákon keresztül s úgy tér vissza a templomba. Ünnapján reggel 6 órakor *Nyáry Ignác*, 7 órakor *Pák Emil* tart misét 8 órakor nagy ünnepi mise lesz, amelyet dr. *Wolafka Nándor* püspök tart fényes segédlettel. Ezután körmenet lesz, melyet szent beszéd követ. A szent beszédet dr. *Wolafka Nándor* tartja. 11 órakor misét mond *Molnár Kálmán*, fél 12 órakor pedig *Szabó István*, délután 3 órakor nagy ünnepi vecsernye és szent olvasó.

— **A főiskola új igazgatója s dékánjai.** Tegnap s tegnapelőtt volt a főiskola tanári karának igazgató s dékánválasztása az 1904—1905. iskolai évre. Igazgatónak dr. *Ozory Istvánt*, híres büntető jogásznkat

választották meg 6 szavazattal dr. *Helle Károly* 2 szavazatával szemben. A választás nagy örömet keltett úgy a joghallgatók s a tanári kar, mint az egész debreczeni társadalomban. Nagy számu tisztelői s becsülői igaz s őszinte örömeiknek adnak kifejezést most, hogy dr. *Ozory Istvánt*, aki — bár már több ízben meg akarták választani 17 évi tanárkodása alatt igazgatónak — sohasem fogadta el a megtisztelő állást, most fejtet hajtott a közakaratra. Jogi dékánnak dr. *Jászi Viktort*, a fiatal szimpatikus jogtanárt, theologiai dékánnak pedig dr. *Erdős Józsefet*, a közszeretben álló tudós férfit választották.

— **A kaba—nádudvari vasut megnyitása.** A kaba—nádudvari vasut megnyitására tegnap számunkban részletesen beszámoltunk. A meghívott vendégek délután 2 órakor érkeztek vissza Debreczenbe. A pályaudvar vendéglőjében *Berger Jenő* 200 teritékes bankettet rendezett, melyen számos felköszötőt mondtak, *Domañidi Elemér* a királyra, *Wolafka Nándor*, *K. Tóth Kálmán*, *Tolnay Kornél*, majd ismét *Domañidy főispán* szép szavakban méltatta a *Berger* családnak a közügyek terén való munkálkodását. A Magyar fiuk pompás zenéje mellett sokáig maradt együtt a társaság. Mindvégig kellemes hangulatban. A nádudvari vonat már megnyitást az utazó közönséget most már érdekli legközelebről, hogy miként indulnak a motoros kocsik? Itt adjuk a hiteles menetrendet: *Kabáról* indul reggel 6 óra 37 p-kor, *Nádudvarra* érkezik 7 óra 1 p., indul 9 óra 38 p., érkezik 10 óra 2 p., indul 11 óra 37 p., érkezik 12 óra 1 p., indul 1 óra 6 perczkor, érkezik 1 óra 30 p. kor, indul 2 óra 45 p. kor, érkezik 3 óra 9 p., indul 5 óra 53 perczkor, érkezik 6 óra 17 p., indul este 9 óra 20 p. kor, érkezik 9 óra 44 pkor., *Nádudvarról* indul reggel 5 óra 47 pkor, érkezik *Kabára* 6 óra 13 pkor, indul 8 óra 56 pkor., érkezik 9 óra 22 pkor ind. 10 óra 55 pkor, érkezik 11 óra 21 perczkor, ind. 12 óra 22 pkor, érkezik 12 óra 48 pkor, indul délután 2 óra 3 perczkor, érkezik 2 óra 29 pkor, indul 4 óra 15 pkor, érkezik 4 óra 51 pkor, indul 8 óra 38 pkor, érkezik 9 óra 4 pkor.

— **A város tüzikára.** A Debreczen város tulajdonát képező telekházai majorban vasárnap éjjel tűz ütött ki. Egy magtár a benne felhalmozott összes élelmi cikkekkel teljesen leégett. A megállapított kár tizenkilencezzer koronára rag. Az egyeki előljáróság kiderítette, hogy a tűz a *Palogyai Sándor* számtartó gondatlansága következtében állott elő. A város kára meg fog térülni, miután a leégett magtár biztosítva volt. Az egyeki csendőrség a tüzesetről jegyzőkönyvet vett fel és az ügyet áttette a debreczeni kir. járásbirósághoz.

— **A jog- és pénzügyi bizottság ülése.** Debreczen város jog- és pénzügyi bizottsága június hó másodikán, csütörtökön délután fél 4 órakor a városháza nagytermében ülést tart, amelyen a júniusi közgyűlés elő kerülő ügyeket készítik elő. Ez ülésben fognak foglalkozni az 1903. évi városi zárszámadás ügyével s tárgyalni fogják a jogügyi és gazdasági vegyes bizottság erre vonatkozó jelentését.

— **Bánffy Dezsőt megválasztották.** Báró *Bánffy Dezsőt* tegnap Szegeden képviselővé választották. A választás iránt, amely szinte pá-

ratlan izgatottság közt folyt le, mindenütt a legnagyobb érdeklődés mutatkozott, nemcsak Szegeden, de az egész országban kíváncsian várták az eredményt. Szegednek ez a kerülete mindig kormánypárti volt s a függetlenségi-párt most is csak a zászló becsületeért állított jelöltet, de nem fejtett ki akciót, sőt *Becsey*, a párt jelöltje kijelentette, hogy szabad kezet enged a választóknak. A választás elnöke este fél 9 órakor kihirdette a választás eredményét. E szerint *Bánffy Dezső* 933, *Rónay Jenő* 768 és *Becsey Károly* 50 szavazatot kapott. Báró *Bánffy Dezső* tehát 115 abszolút szavazattöbbséggel képviselővé választott. Báró *Bánffy* éjjel 12 órakor érkezett Szegedre, ahol párthivei fogadták. A mandátumot ma veszi át.

— **Uj ezredes.** A király többérthei báró *Nagy Géza* alezredest, a debreczeni 2-ik honvédhuszárezred parancsnokát június 20-tól kezdődő ranggal ezredessé nevezte ki.

— **A fűszerkereskedők és urnapja.** A főtéri fűszerkereskedők elhatározták, hogy üzleteiket holnap urnapján déli 12 órakor bezárják.

— **Gyűlések az ipartestületen.** Az ipartestület előljárósága tegnap délután az ipartestület tanácsstermében *Tóth Kálmán* elnöke alatt ülést tartott, melyen a múlt hónap ügyeket intézték el. A gyűlés után a *Bika* éttermében bankett volt. — *Pénteken*, a hónap 3-án a kőművesek szakosztályi ülést tartanak, melyen az ácsok ellen folyó mozgalmat tárgyalják. — *Szombaton*, 4-én délután 4 órakor a békéltető bizottság tart ülést.

— **A városi nyugdíjellenőrső bizottság** folyó hó 3-án, pénteken délelőtt 11 órakor *Vecsey Imre* főjegyző elnöklésével ülést tart, amelyen a közgyűlés elő kerülő nyugdíjazási ügyeket készítik elő.

— **Sorozás Debreczenben.** A jövő héten hétfőn reggel kezdődik az 1904. évi fősorozás Debreczenben. A sorozáson az összes korosztályokból 892 hadkötelest állítanak mérték alá.

— **Marhavész mindenfelé.** Balmazújvárosban a lépfene megszűntéről tett jelentést az előljáróság és kérte a zárlat feloldását. Ugyanegy időben azonban már ujabban kiütött a vész a község területén. *Lichtschein Dezső* és *Samu* nagybérlők vakonyai tanyáján a száj- és körömfájás újra fellépett. A szarvasmarhákra a zárlatot tehát újra elrendelték Balmazújváros egész területére.

— **Lökötő czigányok.** *Virág István*, *Katona Antal*, *Berkes István* és *Tóth Mátyas* egyeki lakosok egymásután emeltek panaszt az ottani előljáróságnál, hogy különféle értékes dolgaikat ellopták, így egyebek közt egy szekeret, három lovat és két lóra való szerszámot. A lopást valószínűleg karaván-czigányok vitték végbe, akik sűrűn megfordultak a községben. A csendőrség megindította a nyomozást.

— **Katonai kinevezés.** A király nesziczi *Thurzó Kálmán* debreczeni 3-ik honvéd gyalogezredbeli hadaagyot főhadnagygyá nevezte ki.

— **Lemondott közigazgatási gyakornok.** *Fittler Jenő* városi közigazgatási gyakornok állásáról lemondott. A lemondást a főispán tudomásul vette és legközelebb kinevezi az új közigazgatási gyakornokot.

— **A plagizált beszéd.** A kabanádudvari vasut megnyitásának ünnepélyére nagy léptekkel járt alá a fel *Fonagy Gyula* (recte *Fon, a Gyula*), a nádudvari Forrai birtok érdemes admirális. Nagy munkában volt. Beszédet font lángbetűkből, hogy megősztozza vele Bojárholloson a bankettező vitagot. A beszéd végre készen volt. Nagyon szépen sikerült, úgy vélte. Elérkezett végre a pillanat, amikor a szép beszédet elmondandó volt. De ekkor hirtelen előlépett *Stern Náci* és ékes dikióiban elmondta majdnem szóról-szóra ugyanazt. Persze, hogy *Fon* nagy kon-*sternnáci*-óba esett erre a plágiumra.

— **Meglopta az apját.** Szabó Gábor bérkocsisnál a napokban itt volt lánya, Bodnár Istvánné. Az asszony Kassáról jött egyik gyermekével együtt, hogy az apját meglátogassa. Az öreg Szabó egy tehenet adott el azt megelőzőleg és ennek árával, 164 koronával az asszony egy éves gyermekének hátrahagyása után megszökött. Az öreg bérkocsis sirva panaszoalta el bánatát, s kérte, kerítsék meg a lányát, mert nem elég, hogy a pénzt elvitte, de a nyakán hagyta egy éves kis gyermekét, sőt a boldog nagyapát Kassáról értesítették, hogy otthagya Bodaárné a másik, három éves gyermekét is. A hűtlen gyermeket és szívtelen anyát keresik.

— **Betörés.** E czímen megirtuk tegnap, hogy Rósenberg Sámuelné szatócs üzletét feltörték és hogy a tettest Dávid Bertalan személyében meg is találták. Ma kiderült, hogy Imre János külsősi hentes-üzletét április hónapban szintén Dávid törte fel. A 17 éves suhancz tagadja ugyan ezt a betörést is, de a bizonyítékok ellene vallanak.

— **Balthazár varázsszínháza** iránt nagy érdeklődés mutatkozik. Ma és holnap a városi színházban tartja előadásait az ördögös bűvészmester. Mindkét előadásra számos jegyet jegyeztek elő. Dr. Balthazár meg is érdemli az érdeklődést, mert a maga nemében páratlan s előadásait magyar nyelven tartja.

— **Tornaünnepély.** A debreczeni Svetits-intézet polgári-iskolai és tanítónő-képző intézeti növendékei 1904. évi június hó 3-án pénteken, d. u. öt órakor nyilvános tornaünnepélyt rendeznek, mely egyuttal tornavizsgálat. E vizsgálatra a szülőket, tanügybarátokat és minden érdeklődőt tisztelettel meghív az igazgatóság.

— **Elgázolt kocsis.** Tegnap délután a Jóna István gazdálkodó Kiss Sándor nevű kocsisát elgázolta a ló. Ugyanis tegnap a Kossuth utcán a lovak valamitől megvadultak és eszeveszett futásnak eredtek. A kocsis leesett a lovak közé és keresztülment rajta a szekér, mely a balkarját, vállát, derekát és a bal lábszárát zúzta szét. A szerencsétlen kocsis súlyos sérüléseivel a kórházba szállították.

— **Légutazás Debreczenben.** Holnap délután 5 órakor a debreczeniek szokkallanul érdekes látványban gyönyörködhetnek. A Margit fűrdő jégpálya területéről akkor fog Brunner Rudolf, a városunkban időző világhírű léghajós, egy 400 m. selyem ballonnal kosár nélkül trapezen felszállani. Ma délután próbafelszállás lesz meghívottak és a sajtó tagjai előtt.

— **Gyanus halálos.** A tegnap Barna-utca 16. számú lakásában halva talált Pakozdiné, Sándor Julianna holttestét, mivel az öngyilkosság beigazolva nincs, ma délután felboncolják. A boncolást a kórház boncztermében Orosz László fogalmazó és Király Ferencz rendőrségi hivatalnok jelenlétében Balkányi Ede dr. és Varga Emil dr. végzik.

— **Rendőri hírek.** Az éjjel Nagy Gáborné Gazdag Julianna csavargónő a Nyugati-utcán holtárszegen találták. Csak nagy keservesen lehetett hordágyon a rend-

őrségre szállítani. — Katona János kocsis amiért a Baithány-utcán sebesen bajtatott, megbüntették. — Szathmári Julianna nádudvari csavargónő, mert kitiltása dacára is visszatért és itt hely nélkül csavargott, becsukták. — Tegnap délután Mészáros Mária nánási illetőségű eseléd a Piacz-utcán eszméletlenül terült el. Kivitték a kórházba, ahol azóta ápolják.

— **Cigány és bárónő házassága.** Egy debreczeni cigánymuzsikus valahogy felkerült Bécsbe s ott egy főúri estélyen több társával együtt hangversenyezett. A megjelent urhölgyek egyike, egy fiatal bárónkisasszony halálisan beleszeretett a szép cigánylegénybe, különösen pedig gyönyörű tömött bajuszába. Ezt a bárónkisasszony akkor mondta meg kedvesének, amikor már megszöktek Bécsből. Mert megszöktek és addig kéréltgették levélben a haragos szüléket, míg azok beleegyeztek a házasságba. Ime, milyen szerencse! Pedig a cigány nem önmagának köszönhetette ezt, hanem a *Hajdusági bajuszpedrónék*, mely a legszebb férfi dísz odaillesztette az ajka fölé.

— **Kertmegnyitás.** Folyó év június hó 1-én és 2-án nyitja meg Hauer Bertalan „Angol királynő” tulajdonosa, ez alkalomra ujjonnan átalakított pompás, fedett nyári kertjét. Az első napon Magyarai testvérek, a 2-ik napon Rácz Károly ismerthírű zenekarok közreműködése mellett, műsoruk új és válogatott. Mint eddig is, úgy ez alkalommal is gazdag étlap és olcsó árú tanuskodik izléses etelekről és italokról úgy a villás reggelinél, mint az ebéd és vacsoránál. Szives támogatást kér Hauer Bertalan, tulajdonos.

— **Nyári kert.** Kellmesebb nyári kert nincs Debreczenben, mint a Márkus Jenőé, ahol reggeltől késő estig árnyas fák alatt, tiszta kellemes levegőn fogyaszthatja el a közönség reggeli, ebéd, uzsonna, vagy vacsoráját. Mindig gazdag, változatos étlap. Este 11 óráig friss korona sör, jégbehűtött italok. Vasárnap bak sör csapolás. Szerdán Magyarai testvérek, vasárnap Kiss Béla zenekara játszik. Báró Edelsheim Gy. Lipót-féle borok literenkénti kimérése.

— **Teljes tennis felszerelés,** tennis rakettek, labdák, hálók, valamint a legjobb minőségű football és füles labdák olcsón beszerezhetők Mantze Henrik ujdonságok áruházában, Piacz- és Szent-Anna-utca sarkán. Rakett huzása és javítása elvállaltatik.

— **Letzter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piacz-utca 44., dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképképzés a műterem kapubejárataánál levő kirakatokban.**

TÁVIRATOK.

(Érkezik d. u. 1/2 órakor.)

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

A költségvetés.

Budapest, június 1. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma folytatja a kereskedelmi tárca tárgyalását. Az ipari szakoktatás tételénél Justh Gyula felhívta a miniszter figyelmét arra, hogy az iparosok körében ezt az intézményt nem kísérik megérdemelt rokonszenvvel. Mezőssy Béla a magyar ipar nagyobb részesedését óhajtja a közös szükségleteknél.

Megcáfolt merénylet.

Budapest, június 1. Szentpétervárról tudatják, hogy az orosz távirati iroda megcáfolja a Lamsdorff gróf elleni merényletről szóló híreket.

Törökország megbékült.

Budapest, június 1. Konstantinápolyból jelentik, hogy a porta Tisza István grófnak, a magyar delegációban Törökországgal való viszonyunkra kifejtett nézeteivel teljesen meg van elégedve és a felmerült ellentétek el vannak simítva.

Az orosz kivégzések.

Budapest, június 1. Szentpétervárról megcáfolják a Standard azt a híret, hogy Varsóban 600 embert kivégeztek, Moszkvában pedig 80-at koporsóban rejtettek el kivégzettek.

Orosz-japán háború.

Budapest, június 1. Londoni hírek szerint a japánok a benszülötteket terrorizálják Koreában, ígérve nekik, hogy jogaikat tisztelni fogják. Ezért nem tudnak az oroszok a koreaiaktól semmit sem elérni.

Közönség köréből.

Nyilatkozat.

A „Debreczeni Ujság” mai számában nem kis meglepetéssel olvastam egy hírt, mely szerint elhagyni szándékozom Debreczent s Amerikába való utazás czéljából utlevélért folyamodtam a város polgármesteréhez.

Forró vágyam volna ugyan Amerikában a Szt.-Louis-i világkiállítást megtekinteni, azonban ez gondolatomban sincs, mert erre sem idővel nem rendelkezem, de a hosszú utazást körülményeim és másnemű elfoglaltságok sem engedik.

A közlemény elolvasása után nyomban felmentem tehát városunk polgármesteréhez s ott a felforgó ügyben a következőkről értesültem:

Tényleg egy Grünvald József nevű egyén, nem ugyan Amerikába, hanem egész Európára szóló utlevél kiadása iránt adott be folyamodványt, csak hogy, amint az iratokból kitűnik, az illető nyirbogdányi illetőségű, született 1885-ben, izr. vallású, debreczeni lakos, kárpitos segéd.

A t. közönségnek és azoknak megnyugtatóására, kikkel üzleti és másnemű összeköttetésben állok, kötelességemnek tartottam a nyilatkozatomat közreadni.

Debreczen, 1904 június 1.

Grünvald József,
a „Közgazdaság” szerkesztője.

A bikaviadalokról.

Június első napjaiban a főváros közönsége előtt megnyílik az állatkert területén az a hatalmas aréna, ahol a középkori véres divatok legvéresebbjének, ember és bika mérkőzésének színjátékát rendez egy spanyol toreádor-csapat. Hatalmas ellenzéke van ennek a sportnak; az emberies érzés nem is engedte meghonosulni egyebütt, mint abban az országban, ahol századokról századokra öröklődött át s nemzeti jelleget adott a vérengzés ez orgiájának. Nem akarjuk most kritika alá venni azt az engedélyt, amely megnyitotta a főváros sorompóit a toreádor-csapat előtt; csak magát a bikaviadalt tekintjük.

A corrides de toro eredete visszanyúlik az ókorba. Valami római vezér, Vitellius ötlete volt, hogy a bikával való mérkőzéssel ébren tartsa katonáiban a szilaj vadságot és harci kedvet, nehogy a hosszú télienség ideje alatt elpuhuljanak a harcosai. Azokban az időkben még vad csordában tenyésztett északi Afrikában és a liberiai félsziget területein a toro di Lidia nevű bikafaj, egy törpe fajta, de rendkívül veszedelmes dúvad, amelyet emberi nevelés nem tudott a járomba szoktatni s amely pusztítva garázdálkodott az emberlakta vidékeken. Ezek ellen a bikák ellen uszította lovaskatonáit a római vezér s példáját a berberek utánozták Afrikában. A mórok aztán rendszeresítették a viadalokat zárt arénákban. A középkor spanyol királyai nádvari ünneppé emelték a bikaviadalokat. Nagyszerűen beillett ez

a véres mulatság az inkvizíció korába. Eleintén ugyan pánczélosan szállt szembe a főrangú levente a bikával, de a pánczél hamarosan levetette a hősiesség kérdése s így megszületett az espada típusa, az a különös hős, akit legnagyobb művészeivel és államférfiaival egy sorban ünnepel a mai spanyol nemzedék. Egy Pedro Romero, egy Mazzantini szobrot kapott s haláluk napján beszédek kíséretében babérokoszorut tesznek a sirjukra, miután életük során elhalmozták őket vagyonnal, dicsőséggel és szerelemmel. Valóságos lázas mámorban él a nép a husvét utáni első vasárnapról fogva, amikor az arénák megnyílnak Spanyolországban egészen szent Mihály napjáig.

A legnagyobb szerencsétlenségnek tekintik a spanyol, ha oly szegény, hogy nem vásárolhatja meg belépőjegyét ezekre a viadalokra. A világ kincseért sem mulasztana el egyet sem a viadalok sorozatából, mert mindegyik más, mindegyik változatos, soha kétszer nem ismétlődő, vérfa-gyaszító jelenetek lázítóan megkapó képeiből áll a corridys de toro.

Az évszázadok fejlődése során a finomodó izlés megfinomította ezt a sportot is. Ami azelőtt kizárólag vérengzés volt, azt az idő a művészettel határos bravurjátékká csiszolta. Az ember, amikor elvetette ördöklő szerszámaikat s pusztá kézzel merészkedett a vad bika ellen, büszke elbizakodottsággal nemcsak méltó ellenfélnek minősítette magát, hanem az állat vad ereje fölé helyezte az emberi ügyesség technikáját. Képzelnék el egy teljesen fegyvertelen embert, aki bizva aczélos izmaiban és a hidegvérben, aranyhalmes öltözékkel és fehér harisnyás lábakkal, mint valami parketthez szokott diplomata, kiáll az aréna porondjára és — játékot kezd a bikával, amelyet egy neveltek, hogy embert mást nem is látott soha annál a csordásnál, aki csak lóhátról mer vele szóba állani. És micsoda játék ez? Egyetlen fegyvere a viadornak egy piros posztódarab, amelylyel a bika vad rohamait irányítja — maga ellen. S a toréador átugrik a bika szarvain, néha széken ülve fogadja s akkor szökik csak oldalra, amikor a bika már belerontott a — vörös posztóba. Ebből a szempontból tekintve, ez a viadal bizonyára érdekes sport.

KÖZGAZDASÁG.

A kókuszszir.

— június 1.

A margarin hatalmas versenytársává vált ujabban a kókuszpálmának gyümölcsmagjából (kopreh) kiválasztott és tisztított zsír, melyet „kókuszvaj”, „növényi vaj”, „laktine”, „palmin”, „vegetalin”, „lauroil”, „kunerol” és más nevek alatt hoznak forgalomba. Erről, a ma már nagyfontosságú árucikkről a „Magyar Kereskedők Lapja” a következő érdekes adatokat közli:

A nyers kókuszszir élvezeti célra nem alkalmas, mert a kipróbált zsír illó zsírsavak mellett festőanyagot és csekély mennyiségben oly anyagot is tartalmaz, melytől erős szagot kap; azonfelül az alkaloidot, mely keserű ízűvé teszi. Tisztítása úgy történik, hogy mindenekei előtt az alkaloidot hig kénsavval, aztán a szabad zsírsavakat mésszel és végre a szagos alkatrészt 2%-os alkál-karbonát-oldattal távolítják el. A terméket végül tiszta vízzel alaposan meg kell mosni.

A tisztított kókuszszir emészthetősége Lübrig vizsgálata szerint („Zeitschrift für Untersuchungen der Nahrungs- und Genussmittel“ 1899. 622) ugyanolyan, mint a vaj és a margariné.

A kókuszszir összetétele egészen eltérő a többi, közönségesen használt zsirok összetételétől, minthogy főképpen a mirisztinsav és laurinsav és csak alarendelt mennyiségben az olajsav, kapronsav, kaprilsav és kaprinsavtrigliceridjeit tartalmazza. A tisztított és más zsiradéktól mentes kókuszszir mikroszkopice könnyen felismerhető, keverékekben azonban csak beható kémiai vizsgálat alapján.

Az 1896. évi 38.286. számú földművelésügyi miniszteri rendelet 8. §-ának 2. pontja értelmében minden oly zsiradék vagy zsirkeverék, mely a vajhoz hasonló és ugyanarra a használatra készült, mint az utóbbi, de mely nem kizárólag tejből származik, margarin elnevezés alatt hozandó forgalomba.

A kókuszszir ezen definíció szerint nálunk csak „margarin” név alatt volna elárúsítható; ez azonban ellenkezik egy a kókuszszir-ipar, valamint a fogyasztó érdekeivel. Ez utóbbi szempontból épp az ellenkezőjét kell követelnünk, tudniillik azt, hogy a kókuszszir már külsőleg is, tehát elsősorban külön elnevezése által megkülönböztetve legyen a margarintól. Miután a kókuszszirt okvetlenül tisztítani kell, hogy élvezhető legyen, a forgalomba hozott áru a higiénia követelményeinek természetesen kell, hogy megfeleljen és miután azonfelül növényi származása és mint ilyen, egyáltalában nincsen efféle ártalmaknak kitéve oly mértékben, mint a margarin: a kérdésben forgó zsirfajtát olyannak kell tekintenünk, mely a margarinnal jogosultán versenyezhet és megvédelmezésre igényt tarthat.

A tiszta, hamisítatlan kókuszszir külsőleg a vajtól könnyen megkülönböztethető; színe tiszta fehér, áttetsző, gyenge szaga a vaj szagával el nem téveszthető. Ezért azt állíthatjuk, hogy külsőleg „a vajhoz nem hasonló” és ennél fogva a fent idézett rendelet határozománya reá nem alkalmazható, hanem igenis az 1895. évi XLVI. tezik. 2. és 3. §-ainak az előírásai.

REGÉNYCSARNOK.

A boldogság.

— Francia regény. —

31

Péter alig felelt neki egy szót, s hogy meneküljön tőle, azt tanácsolta, menjen, feküdjék le s pihenje ki magát ágyában, mert majd az alvás hiánya megbéníthatná csábító képességét.

Fülöp esküdött, hogy ő képes három napot is egymás végtiben kiállni alvás nélkül s a nélkül, hogy még csak meg is látzodják rajta, ami azonban nem akadályozta őt, hogy elmenjen titokban a sziklák közé s a puha mohos gyepre leülvén jót aludjék egész dél feléig s élvezze a pihenés gyönyörét.

Pont délkor a szekér s a validati birtokhoz tartozó jó erőben levő kanca Dalmor kapuja előtt állottak.

André asszony felöltötte bolhaszin se-lyem ruháját, mely daczára, hogy már tíz évet szolgált, még egészen üdén nézett ki. Fülöp kifogástalan szabású fekete kabátot vett fel s hófehér nyakkendőt kötött.

André nem változtatott semmit rendes vasárnapi öltözetén. André asszony beült a szekérbe, melyet a Maresa férje lépésben készült vezérelni, a földön haladván a ló oldala mellett. Fülöp beleült André asszony mellé s azt mondta, ő fog hajtani, de nem sikerült neki egy perczig trappba haladni, mi igen szokatlan járásmód lenne, egy vidéki csikós kanczára nézve.

André előre ment volt gyalog. Legelőbb érkezett meg Validata, hanem bevárta a többieket s csak azután ment be ő is. A

nehézséges menet nyitva találván a kaput, egész méltóságos lassúsággal tartá meg a bevonulását s a szoba és sütőház előtti téren állapodtak meg.

Fülöp leendő lakhelyét kissé igen póriasnak találta s azonnal feltette magában, hogy mindezt megváltoztatja, mentől előbb, hogy legalább lakása legyen tisztességes, ha ugyan lesz valami arra való illendő építmény e fészekben.

Szerencsétlenségére nem talált ilyenre. Mariánna, ki a majorosné szobája küszöbén várta vendégeit, ide vezette be őket, mintha valami egyszerű földmivelők lettek volna ők is. Mariánának volt ugyan az elzárt udvar másik felében egy kis magán szentélye, igen kedvesen és csinnal berendezve; de nem volt kedve bevezetni még most oda az idegen vendégeket s Péter nagyon jó néven vette tőle, hogy nem siet rejtekének ajtaját megnyitni az új jövevény előtt.

Mariánna miután megölelte André asszonyt s kezet nyújtott keresztatyjának, minden zavar nélkül bajtá meg magát a vendég előtt, kit bemutattak neki; azután magával vitte André asszonyt szobájába, hogy letétesse vele nagykendőjét és fátyolát.

Azon időben a szegényebb birtokosok nem igen viseltek még kalapot, fehér mosó fejkötőkre egy fekete fátyolt borítottak s úgy jártak ki a háztól.

(Folyt. köv.)

Városi színház.

Szerdán és csütörtökön

ÖRDÖNGÖS

BALTHAZAR

előadásai.

Egy est

az álmok országában.

Spiritista seance. — Kelet indiai csodaműveletek.

Hasbeszélés műemberekkel.

Kezdeté este 8 órakor.

= Rendes színházi helyárok. =

Jegyek már kaphatók mindkét előadásra d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig óraig a színházi pénztárnál.

BRÁZAY FÉLE
SÖSBORSZESZ

NAGY ÜVEG
ÁRA: 2 KORONA
KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA

HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
... MELLÉKELVE VAN! ...

Meghívás.

A Debreczeni Első Temetkezési Egylet,
mint szövetkezetek,

1904 évi június hó 19-én, azaz
vasárnap délután 3 órakor. Deb-
reczenben, Csapó-utca a Korona
vendéglő dísztermében tartandó

rendkívüli közgyűlésére.

Tárgy:

1. Lemondás folytán megfűszedett igazgatói ál-
lások betöltése s ezek után a felmentvény
megadása.

Debreczen, 1904. június 1.

Az igazgatóság.

A legolcsóbb
bevásárlási forrás
Székely Jenő és Társa
utóda
úri és női-divat
cipőraktár cégnél
Piac-
s Szent-Anna-utca
sarkán.

Van szerencsém tudatni a n. é.
közönséggel, hogy

Szabó Lajos fiai urak
Szent-Annai szőlőtelepének

„asztali-bor“

termését megszereztem és azt literen-
ként 30 krajczárért árusítom.

Hektoliter vételénél engedmény.
Állandó raktár különböző hegyi
és csemege borokból.

Tisztelettel

Máyer Jenő.

**A fürdőre utazó közönség
figyelmébe!**

Ajánlósó az amerikai ve-
gyészeti ruhatisztító in-
tézet Vár-utca és Csa-
pó-utca sarok, a hol a
legnagyobb gondtal és szak-
értelemmel végeztek min-
dennemű férfi és női ruhák,
kelengyéknek stb. tisztítása,
valamint kifogástalan javítása.
A felvállalt ruhákat megbízói
kívánatára a csomagolás külön
felszámítása nélkül bárhova
elküldi.

Hirdetmény.

A felszámolás alatt álló Debreczeni Fa-áruraktár Szövetkezet
felszámoló és felügyelő bizottsága ezennel közhirrre teszi, hogy

a Debreczeni faáruraktár szövetkezet felszámolás alatt czég
folyó évi június 16-án csütörtökön, d. u. 3 órakor a Debreczeni
Kölcsönös Segélyező-egylet üléstermében
felszámoló közgyűlést

tart, melyre a t. részjegy-tulajdonosok ezennel meghívótnak.

Tárgysorozat:

1. A felszámoló jelentése kapcsán a mérleg és eredmény kimutatások előterjesztése s a rendelke-
zésre álló 8204 kor. 95 fill. vagyon végleges felosztása feletti határozat kimondása.
2. A felügyelő bizottság jelentése
3. Határozat a felszámoló és a felügyelő bizottság részére adandó felmentvény tárgyában.
4. A felszámolás megszüntetése kimondása

Kelt Debreczen, 1904. május hó 28-án.

A Debreczeni Fa-áruraktár Szövetkezet felszámoló bizottsága.

Fennáll :
132
év óta.

Dr. Róthschnek V. Emil
utóda **GRÓSZ NAGY FERENCZ**

Alapított :
1772.
é. ben

Gyógyszertár az „Arany egyszerű“-hoz

DEBRECZENBEN, (Czepléd-) Kossuth-utca 8-ik szám alatt, a színház mellett.

Ajánlja első kézből gyári raktárát bel- és külföldi, valamint saját készítésű

Gyógyszer-különlegességek:

Fogorok s pépek
Fogosepkek s — ragaszkok.
Szájvizek — lepdacsok.
Szemvizek (Römerhaus — Labois).
Mellszőrpök — Csukomáj olajok.
Gyermek-tápszerek.
Gyomortisztító lapdacsok

Bőr- és nem-
gyógyszerek
külön

Csukorkák köhögésről.
Gyomororvosítók — Gyógyborok. Dióessenzia.
Fülfájás ellen — Sósborzaszkek.
Seb- és tyaksemtapassok
Fagykenők — Kősavnyógyoszerkek.
Hivatalos kötszerek.
Vérképző vaskészítmények.

Illat- és szépitőszereknek:

Arck- és kézörömek.
Arck- és hajporok,
Hajkenők és nővesztők — festők.
Mosdó- és széplővizek.
Glycerin-készítmények.
Fay Flóra-féle arckrém és szappan.

Legjobbak!

Illatos olajok és pomádák
Gyógy- és pipere-szappanok (Széplőszappanok).
Parfüme illatszerek
Füstölők: illatos és gyógyszeres
Vazelin-készítmények.
Hajdusági bajuszpedrő.

Hasonló-évi gyógyszereknek:

Anyafestmények.
Higitások.
Dőzsolések.
Gyógyoszkák

Homó-
patia.

Egyse adagokban.
Berendezett szekrényekben.
Házi- vagy utiszükségletre.
Ujra felszerelések és megtöltések.

stb. naponta felmerülő gyógyszerészeti újdonásoknak.

JEGYZET: Miután minden készítmények u. n. „Speciálítások“, közvetlen a készítőktől — tehát „valódi minőségben“ tartatnak — azok
talán másfelé elfordulható olcsóbb ajánlatokkal sem árban, sem minőségben párhuzamba nem tehető!

Vidéki megrendelések postafordultával megküldetnek.

Apró hirdetések.

Díja 10 szög 40 fillér, minden további szög 4 fillér, vastagabb betűkkel n omtartott szög 4 ar. 8 fillér

PÉKEK részére
kenyerre ragaszható számok

füzetekben (egy füzet 1—120-ig kétszer számozva), kapható a **Városi nyomdában,** ára egy füzetnek **10 fill.**

FINOM fehérnemű ruhavarróú, ki Bécsben hosszabb ideig működött ajánlkozik házakhoz. Árpád-tér 30. sz.

LAKÁS változó. Tudatom, hogy lakásomat mely eddig Harvan-utca 31. sz. alatt volt Széchenyi utca 27. szám alá helyeztem, Popper Dávidné okl. szülész. Debreczen, Széchenyi-u. 27.

Szönyegek,

CSIPKE-FÜGGÖNYÖK,
Butorszövetek,
DIVÁN-TAKARÓK,
STÓROK

Szövet- és plüss-függönyök,
Linoleum és Bőrvászon

kocsi-takarók
a legnagyobb választékban kaphatók.

AZ
ÚJ SZÖNYEGHÁZBAN

DEBRECZEN,
Kossuth-utca 11. szám.

BUZIÁS gyógyfürdő

Temesmegye, vasúti állomás.

Idény május 15-től szept. 15-ig.

Magyarország legszépesebb vasas forrásával bíró specifikus gyógyhely szív- és nőbetegeknek.

Aczélfürők, hidegvizgyógynevelő mórforrások
a medico-mechanikai intézetben rendeztes Schott-féle **Szívbeteg részére** gyógymód és gép (Zander) gymnastika.

Dr. Mahler Gyula a szívbeteg orvosán-k vezetés alatt. A fürdőre vonatkozó felvilágosítással szívesen szolgál és prospectust küld.

A fürdőigazgatóság Buziáson.

Első minőség.
30 év óta Évi készítmény 49 000 kerékpár

A-tyegyek irgzen és bérmentve.
Hillman, Herbert & Cooper,
The Premier Cycle Co. Ltd. Coventry (Angol-ország), ERB I. B. Nürnberg-Joos

Fris áruk, — olcsó áruk,
figyelmes kiszolgálás.

MIHALOVITS J.

gyógyszertára s gyógyszerészeti műlaboratoriuma a „Kigyó“-hoz
DEBRECZENBEN, FÓTÉR, 31 IK SZÁM.

Ajánlja a következő közkeveltségnek örvendő készítményeit:

Harmat-crème arczszépítő s bőrápoló kenőcsét, mely teljesen ártalmatlan, nem zsiroz, tehát napal is használható s az arcnak üdéséget, finomságot s hianvasságot kölcsönöz. Az arcot tisztítja s fehéríti. Kiváló eredménnyel használható arczvörösség, májfolt, sömör, szeplő s egyéb tisztátalanságnál. **1 tégey harmat-crème ára 1 korona.** A kréméhez használandó poudert, amely az arcnak üde, ifju szint kölcsönöz, háromféle színben kapható

Harmat-arczpor, mely az arcnak üde, ifju szint kölcsönöz, háromféle színben kapható u. m.: fehér, rózsá s crème színben. Kitünő illata, teljesen ártalmatlan volta s finomsága által vetekedik minden más készítménnyel. Jól tapad és igen jól fed. **Próbadoboz ára 50 fillér.** — **Nagyobb dobozó 1 és 2 korona.** — **A Mollitergin,** legkiválóbb arcz s különösen kézbőrápoló folyadék, mely a bőrnek selyemszerű lágyaságot, bársonyszerű finomságot kölcsönöz. Fehéríti az arcz- s kézbőrt. Teljesen ártalmatlan. Nem zsiroz s nem piszkítja a ruhát. Hatása bámulatos és rögtöni! Napégette vagy szélkifújta kezeket vagy arczbőrt a legrövidebb idő alatt üdévé, finomná tesz. Megbarnult kezeket, eldurvult kézbőrt fehérré, puhává változtat. **Egy üveg Mollitergia ára 1 korona.**

Szomorodni borból kiváló gondal készült gyógyborok, melyek gyógyérték tekintetében versenyeznek minden nemű készítménnyel.

Nagy raktár bel- és külföldi gyógyszerkötönlégességekből.

Növényi-hajszesz. Meggátolja a hajkihullást, a fejbőr megkorpásodását, a hajvégek megtörését s megóv a fejbőr betegségektől. Illata kellemes. Hatásbiztos. Használata egyszerű. Nem zsiroz, Nem piszkítja a fehérneműt. Teljesen ártalmatlan. Elősegíti a hajnövést. **1 üveg hajszesz ára 1 vagy 2 korona.**

Dr. Borsos-féle **Növényi hajkenőcs.** Azok részére, akik a folyadékot nem kedvelik s inkább a kenőcsnek barátai, készül ugyanolyan ható anyagból s ugyanolyan kiváló hatású hajkenőcs is, mint a Borsos-féle hajszesz. Ezen hajkenőcs is teljesen ártalmatlan. Hatása gyors, biztos! **Fgy tégey hajkenőcs ára 1 korona.** — **A Mihalovits-féle Iztelen csukamajolaj** teljesen iztelen s szagtalan készítmény, mely undort nem okoz s e végből a gyermekek azt szívesen szedik. — **A Mihalovits-féle China-bor, China vas-bor, Condurangó-bor, Pepsin-bor.**

Egy üveg ára 1 korona 60 fillér,